

**Шмідт Микола Ігорович,**  
*студент 2-го курсу магістратури*  
*факультету цивільної та господарської юстиції*  
*Національного університету «Одеська юридична академія»*  
**Науковий керівник:** *к. ю. н., доцент,*  
*доцент кафедри цивільного права Токарева В. О.*

## **МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ТА НОВІ ВИКЛИКИ**

Пандемія, яка охопила багато країн світу, стала певним поштовхом для трансформації правової системи та зумовила необхідність її реформування та адаптації до нових умов функціонування.

Медичне страхування як підінститут страхового права в умовах пандемії отримує нові виклики та шанс перейти на новий рівень правової регламентації.

З часів прийняття Закону України «Про страхування», Основ законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, можна розпочати відлік розвитку вітчизняної правової бази медичного страхування. Проекти Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» № 2597 від 21.03.2013 року та Закону України «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування» № 2597–1 від 05.04.2013 року були знаком нового витку розвитку медичного страхування, зокрема ідеї запровадження обов'язкового медичного страхування.

Про наміри впровадження обов'язкового медичного страхування свідчить розроблення проекту Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на 2015–2020 років [1].

Зазначений Проєкт рекомендував створення сприятливих умов для розвитку медичного страхування у довгостроковій перспективі та уникати радикальних змін. Проєкт рекомендував підготовку двох пакетів послуг:

1) «Універсальний нестраховий пакет» – передбачав в собі включення профілактичних заходів та медичного лікування, яке фінансується державою, не беручи до уваги місце проживання пацієнта та його фінансову спроможність. Такий пакет увібрав би в себе медичні послуги, які завжди фінансувались державою, галузь громад-

ського здоров'я та хронічні захворювання, в тому числі ризики великих витрат на лікування.

2) «Державний страховий пакет». В рамках цього пакету передбачається розширення списку медичних послуг для вразливих категорій населення.

Вищевказаний документ так і залишився неприйнятим внаслідок наявності значної кількості неточностей та суперечностей. Дослідники зазначають, що метою даного документа є ніщо інше як впровадження ідеї трансформації державних та комунальних закладів охорони здоров'я у прибуткові підприємства і впровадження загальнодержавного соціального медичного страхування.

Перспективним виглядав проєкт Закону про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні № 4981–2 від 02.08.2016 року.

Відповідно до Пояснювальної записки до проєкту Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні» прийняття та реалізація проєкту Закону і запровадження в Україні системи загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування сприятиме забезпеченню доступності медичної допомоги, зміцненню здоров'я та подовження тривалості життя населення України, створить передумови для розвитку конкуренції в системі охорони здоров'я, збільшить інвестиційну привабливість вітчизняної системи охорони здоров'я та підвищить якісний рівень медичного обслуговування [2]. Однак, у серпні 2019 року вказаний проєкт було відкликано.

Сьогодні Закон України «Про страхування» передбачає проведення медичного страхування в добровільній і обов'язковій формах. Пункти 3 та 4 частини 4 статті 6 Закону України «Про страхування» передбачають можливість здійснення медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) та страхування здоров'я на випадок хвороби в добровільній формі.

Згідно ч. 1 ст. 6 Закону України «Про страхування» добровільне страхування – це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Загальні умови і порядок здійс-

нення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до вимог цього Закону. Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування відповідно до законодавства [3].

Натомість п. 1 ч. 1 ст. 7 вказаного Закону закріплює норму, щодо здійснення медичного страхування в обов'язковій формі.

Відповідно до зазначеної статті для його здійснення Кабінет Міністрів України, якщо інше не визначено законом, встановлює порядок та правила його проведення, форми типового договору, особливі умови ліцензування обов'язкового страхування, розміри страхових сум та максимальні розміри страхових тарифів або методику актуарних розрахунків [3].

Однак, на теперішній час жодного нормативно-правового акту стосовно механізму реалізації медичного страхування в обов'язковій формі чинне законодавство України не містить.

Єдиною альтернативою бюджетному фінансуванню медичного забезпечення, на сьогодні, є добровільне медичне страхування. Такий вид страхування передбачає повну або часткову компенсацію коштів, сплачених за отримання лікувальних та профілактичних послуг застрахованим особам. Однак, така компенсація здійснюється відповідно до укладеного договору та умов страхування кожної страхової компанії.

Дослідники констатують, що спричинена карантинном ситуація в значній мірі здійснила вплив на погляди клієнтів страхових компаній та політику самих страховиків. В такій ситуації суспільство віддало перевагу впевненості у медичному забезпеченні, ігноруючи фінансові витрати. І на тепер медичне страхування, як один із сегментів страхового ринку в цілому, має шанси стати одним із лідерів страхування в Україні.

Однак, багато українців, які були застраховані за програмою добровільного медичного страхування, на першому етапі пандемії зіткнулись з проблемою відмови в компенсації видатків на лікування. Така ситуація склалась через те, що стандартний договір медичного страхування виключав захворювання на особливо небезпечні,

небезпечні інфекційні та паразитарні хвороби, передбачені Наказом Міністерством охорони здоров'я № 133 від 19.07.1995 року.

Все через те, що Наказом Міністерством охорони здоров'я № 521 від 25.02.2020 року було внесено зміну до Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 липня 1995 року № 133, доповнивши розділ «Особливо небезпечні інфекційні хвороби» пунктом 39 такого змісту: «39. COVID-19».

У 2020 році страховики запровадили нові програми які забезпечують страхування на випадок захворювання саме COVID-19, в результаті чого відбулось зростання інтересу страхувальників до таких програм.

Державна політика в сфері охорони здоров'я, її ціль та сенс мають на меті захищеність від різноманітних захворювань населення держави, їх можливість звернутися за допомогою до відповідних медичних установ і отримати гарантовану та кваліфіковану медичну допомогу. Такий вектор розвитку системи охорони здоров'я дозволяє покращити якість та доступність медичної допомоги, в результаті чого збільшується середня тривалість життя, збільшується народжуваність, зменшується смертність, покращуються загальні показники здоров'я населення.

Важливо зробити так, щоб нерівність отримання медичних послуг зникла, і кожен громадянин отримував якісну медичну допомогу, оскільки здоров'я людини – найважливіший та необхідний ресурс для укріплення і розвитку держави.

Натепер страхова медицина є реальною альтернативою бюджетному фінансуванню, яке вже не спроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування [4].

Ріст популярності медичного страхування в умовах пандемії COVID-19 є ніщо іншим, як причинною базою для нових, відповідальних сучасним реаліям, змін в правовій регламентації.

### **Література:**

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 років. URL: <https://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>
2. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні». URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=59862](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59862)
3. Про страхування: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78.
4. Говорушко Т. А. Страхіві послуги: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 400 с.